NORAKSTS
Lieta Nr. A42276105
AA43 – 463 – 07/8

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2007.gada 23.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs V.Endzelis,
tiesneši U.Bērziņš un S.Liniņa,

piedaloties pieteicējas maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Juka E" pārstāvjiem *S.D.* un zvērinātam advokātam Aināram Vīnkalnam, atbildētāja Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim Andrim Šteinbergam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Juka E" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 3.marta lēmuma Nr.3.1/5877 atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu, sakarā ar maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Juka E" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 13.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas darbinieki no 2002.gada 18.septembra līdz 2003.gada 30.jūnijam veica vienkāršo nodokļu auditu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Juka E" par 2002.gada 1.janvāri - 31. augustu.

[1.1] Ar VID Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas priekšnieces 2003.gada 30.jūnija lēmumu Nr.5054 SIA „Juka E" uzlikts par pienākumu iemaksāt valsts budžetā papildus Ls 245840,22.

[1.2] Minētais lēmums normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā netika apstrīdēts, papildus aprēķinātie nodokļi netika samaksāti.

[1.3] Pēc VID Vidzemes reģionālās iestādes pieteikuma Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2004.gada 7.jūnija spriedumu atzina sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Juka E" par maksātnespējīgu un par tās administratoru apstiprināja Lauri Broku.

[1.4] 2004.gada 9.decembrī maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk – MSIA) „Juka E" administrators iesniedza lūgumu VID Vidzemes reģionālajā iestādē par nokavētā procesuālā termiņa atjaunošanu VID Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas priekšnieces 2003.gada 30.jūnija lēmuma apstrīdēšanai.

Ar VID Vidzemes reģionālās iestādes direktora v.i. 2004.gada 22.decembra lēmumu Nr.9. – 11./15537 noraidīts MSIA „Juka E" administratora lūgums par nokavētā procesuālā termiņa atjaunošanu.

Minēto lēmumu MSIA „Juka E" administrators apstrīdēja VID ģenerāldirektoram, kurš ar 2005.gada 3.marta lēmumu Nr.3.1/5877 atstāja negrozītu apstrīdēto lēmumu.

[2] 2005.gada 31.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts MSIA „Juka E" administratora (turpmāk – pieteicēja) pieteikums par minētā VID ģenerāldirektora lēmuma atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Pieteikums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] VID nepamatoti uzskata, ka amatpersonu maiņa nevar būt par procesuālā termiņa atjaunošanas pamatu. Uzņēmums ir pasludināts par maksātnespējīgu, tā pārvaldes institūciju ieceļ tiesa. Uzņēmuma un tā pārvaldes institūciju darbību prioritāri reglamentē speciālās tiesību normas, kas ietvertas likumā „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju".

[2.2] Tiesas ieceltajam administratoram ir jānoskaidro maksātnespējas cēloņi, jāpilda kreditoru sapulces lēmumi un jāveic darbības, kas vērstas uz parādnieka mantas saglabāšanu un atgūšanu. To nav iespējams izdarīt bez parādnieka līdzdarbības. Nav vērtēts apstāklis, ka parādnieka pārstāvis iesniedzis administratoram pieprasīto informāciju – audita pārskatu tikai 2004.gada 30.novembrī.

[2.3] Parādnieka rīcība, neapstrīdot, iespējams, prettiesisku iestādes lēmumu, nodarījusi kaitējumu kreditoru kopuma interesēm. Likums „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" tieši paredz, ka administratoram ir jāpārbauda arī parādnieka darbība pirms maksātnespējas pasludināšanas. Administrators nevar aprobežot savu darbību tikai ar civiltiesisku darījumu apstrīdēšanu. Nepieciešamības gadījumā, ja tas atbilst kreditoru kopuma interesēm, jāpārbauda arī valsts pārvaldes iestāžu rīcības tiesiskums attiecībā pret parādnieku.

[2.4] Kļūdains ir iestādes apgalvojums, ka audita pārskats nav administratīvā akta sastāvdaļa, jo pretējā gadījumā secināms, ka iestādes izdotajām administratīvajam aktam vispār nav pamatojuma.

Lēmumu par audita rezultātiem un audita pārskatu nevar aplūkot atsevišķi vienu no otra, jo pārskatā ir atspoguļots administratīvā akta pamatojums.

Nepamatota un neloģiska ir atsaukšanās uz Administratīvā procesa likuma 67.pantu, jo tas tikai norāda administratīvā akta sastāvdaļas, bet nenosauc administratīvā akta veidus.

[2.5] Iestāde, pieņemot lēmumu, nav izvērtējusi lietderības apsvērumus un nav ņēmusi vērā to, ka tai nav savu interešu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 13.februāra spriedumu MSIA „Juka E" pieteikums noraidīts.

Tiesas spriedums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[3.1] Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja norādītie iemesli procesuālā termiņa atjaunošanai ir uzskatāmi par attaisnojošiem.

[3.2] Administratīvā procesa likuma 46.panta pirmā daļa nosaka, ka procesuālo termiņu var atjaunot iestāde pēc administratīvā procesa dalībnieka lūguma, ja atzīst nokavēšanās iemeslu par attaisnojošu.

Strīds lietā pastāv par to, vai pieteicēja norādītie iemesli uzskatāmi par attaisnojošiem, kuru dēļ atjaunojams nokavētais procesuālais termiņš.

[3.3] Tiesa, izvērtējot lietā konstatētos faktus, secinājusi, ka pieteicējs paplašināti interpretē likuma "Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 69. - 72.panta tiesību normas, un tiesa nepiekrīt pieteicēja interpretācijai.

Likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 69.pants nosaka pamatus darījumu atzīšanai par spēkā neesošiem, paredzot, ka tiesa pēc administratora prasības var atzīt par spēkā neesošiem parādnieka darījumus ar trešajām personām neatkarīgi no šo darījumu veida, ja pastāv šai pantā minētie nosacījumi. Savukārt, šā likuma 70. un 71.pants paredz dāvinājuma līgumu un uztura līgumu, kā arī ķīlas līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem pie noteiktiem nosacījumiem.

Tiesa piekrīt atbildētāja argumentam, ka VID amatpersonu lēmumi nav uzskatāmi par darījumu augstāk minētā likuma izpratnē. Tie ir administratīvie akti, kura apstrīdēšanai likumā noteikta īpaša kārtība un termiņi.

[3.4] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 37.pants paredz, ka nodokļu maksātājam, kurš saņēmis Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonas kontroles (pārbaudes, revīzijas) rezultātā pieņemto lēmumu, (..) ir tiesības to apstrīdēt šajā likumā noteiktajā kārtībā. Tāda pat VID lēmumu apstrīdēšanas kārtība paredzēta likuma „Par valsts ieņēmumu dienestu" 22.pantā.

[3.5] SIA "Juka E" amatpersonas neapstrīdēja VID amatpersonas 2003.gada 30.jūnija lēmumu, tas stājās spēkā, līdz ar to iestājās arī samaksas termiņš. Tā kā parāds laikā netika nomaksāts, tad VID vērsās tiesā, lai atzītu SIA "Juka E" par maksātnespējīgu. Tātad šis VID lēmums bija par pamatu uzņēmuma maksātnespējai. Ja lēmums būtu savlaicīgi apstrīdēts VID reģionālās iestādes augstākajai amatpersonai, tad nebūtu iestājies parāda samaksas termiņš.

Tikai 2004.gada 9.decembrī, proti, jau tad, kad SIA „Juka E" bija atzīta par maksātnespējīgu, tās administrators L.Broks iesniedzis lūgumu VID Vidzemes reģionālajā iestādē atjaunot nokavēto procesuālo termiņu 2003.gada 30.jūnija lēmuma apstrīdēšanai.

Pieļaujot šā lēmuma apstrīdēšanu, rodas arī strīds, vai pamatoti vispār uzņēmums atzīts par maksātnespējīgu, bet šis strīds ir jau izlemts ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2004. gada 7. jūnija spriedumu, kurš ir stājies spēkā un nav pārsūdzams.

[3.6] Nokavētā procesuālā termiņa atjaunošana ir izņēmuma gadījums, kad pastāv vērā ņemami apstākļi, kas personai lieguši izmantot tiesības veikt procesuālas darbības likumā noteiktajos termiņos. Administratīvā procesa likums, ne arī citi likumi nesniedz procesuālā termiņa nokavējuma attaisnojošo apstākļu uzskaitījumu, bet šī jautājuma izlemšana atstāta iestādes vai tiesas ziņā.

Tai pat laikā no likuma jēgas un mērķa izriet secinājums, ka šķēršļiem, kas traucēja procesuālas darbības izpildi termiņā, ir jābūt objektīviem, neatkarīgiem no administratīvā procesa dalībnieka. Kā atzīts procesuālo tiesību doktrīnā, „katrā ziņā iemesli, lai tie būtu attaisnojami, nevar būt atkarīgi no nokavējušā lietas dalībnieka gribas un rīcības".

[3.7] Tiesa piekrīt VID ģenerāldirektora lēmumā norādītajam, ka pieteicēja norādītie motīvi – mainījies uzņēmuma procesuālais stāvoklis un amatpersonas, nevar būt par iemeslu termiņa atjaunošanai un nevar būt par pamatu procesuālā termiņa atjaunošanai apstāklis, ka parādnieka pārstāvis kavējās iesniegt administratoram parādnieka dokumentus. Administratīvais akts - VID Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas priekšnieces 2003.gada 30.jūnija lēmums izsniegts personai – SIA „Juka E", attiecībā uz kuru tas ir pieņemts, līdz ar to tieši SIA „Juka E" bija tiesības to apstrīdēt normatīvajos aktos noteiktajā termiņā.

[3.8] Valsts pārvaldes iekārtas likums nosaka, ka valsts pārvaldei, atsevišķai iestādei vai amatpersonai, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, nav savu interešu, tomēr tas nenozīmē, ka valsts pārvalde ir tiesīga darboties kādas atsevišķas privātpersonas interesēs, neievērojot likumu. Tiesiskums princips paredz, ka iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām un tā var darboties tikai saskaņā ar likumu.

Termiņi administratīvo aktu apstrīdēšanai ir noteikti tiesiskās stabilitātes nodrošināšanai. Tiesiskā stabilitāte ir būtiska tiesiskas valsts principa sastāvdaļa, kas prasa ne vien noregulētu tiesvedības procesu, bet arī tā noslēgumu, kas ir tiesiski noturīgs. Procesuālajās tiesībās tiesiskās stabilitātes nodrošināšanai kalpo konkrētu procesuālo darbību veikšanai noteiktie termiņi. Ikvienas procesuālās darbības veikšanai nepieciešams atbilstošs un noteikts laika ierobežojums. Šāda termiņa ierobežojuma mērķis

ir nodrošināt lietas atrisināšanu saprātīgā laika periodā un nodrošināt otras puses paļāvību, ka konflikta risinājums vēlāk netiks pārskatīts.

Ņemot vērā augstāk minēto, tiesa atzina, ka VID ģenerāldirektora 2005.gada 3.marta lēmums Nr. 3.1/5877 ir tiesisks un pamatots un nav pamata tā atcelšanai.

[3.9] Pieteicējs savā pieteikumā lūdzis tiesai uzlikt par pienākumu VID izdot jaunu administratīvo aktu, ar kuru tiek atjaunots procesuālais termiņš VID Vidzemes reģionālās iestādes 2003.gada 30.jūnija lēmuma apstrīdēšanai.

Ņemot vērā, ka tiesa par tiesisku atzīst apstrīdēto VID ģenerāldirektora lēmumu, ar kuru noraidīts pieteicēja lūgums par procesuālā termiņa atjaunošanu VID Vidzemes reģionālās iestādes 2003.gada 30.jūnija lēmuma apstrīdēšanai, tad nav pamata apmierināt šo pieteicēja prasījumu.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 13.februāra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts, ka iestāde nav veikusi lietderības apsvērumus, tikai norādījusi, ka neatzīst nokavēšanas iemeslu par attaisnojošu.

[4.1] Spriedumā nepareizi konstatēts, ka personas procesuālais stāvoklis, piemēram, maksātnespēja, nav uzskatāms par attaisnojošu iemeslu kādas procesuālās darbības neizpildei.

[4.2] Likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 69. – 71.panta normas, piemērojot sistēmisko un teleoloģisko tiesību normu interpretācijas metodi, ļauj noskaidrot likumdevēja mērķi maksātnespējas procesā (piešķirt administratoram darbības garantijas kreditoru interešu aizsardzībai) un atklāt minētā likuma 19.panta saturu.

No minētajām tiesību normām redzams, ka galvenais kritērijs darījuma apstrīdēšanā ir zaudējumu nodarīšana kreditoriem.

[4.3] Parādnieka rīcība, neapstrīdot, iespējams, prettiesisku iestādes lēmumu, nodarījusi zaudējumus kreditoru interesēm. Administrators savā darbībā nevar aprobežoties tikai ar civiltiesisku darījumu apstrīdēšanu. Nepieciešamības gadījumā, ja tas atbilst kreditoru kopuma interesēm, administratoram jāpārbauda arī valsts pārvaldes iestāžu rīcības tiesiskums attiecībā pret parādnieku un jākonstatē vai valsts pārvaldes prettiesiska rīcība nav novedusi parādnieku līdz maksātnespējai vai citādi nodarījusi zaudējumus kreditoriem.

[4.4] Pieteicējs uzskata, ka, lai gan expressis verbis administratoram nav noteikta tiesība prasīt atjaunot procesuālos termiņus iestādes lēmumu tiesiskuma konstatēšanai, tā izriet no likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 19.panta pirmās daļas, interpretējot to sistēmiski ar minētā likuma 69. – 71.pantu.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji uzturēja apelācijas sūdzību uz tajā minētajiem motīviem.

Atbildētāja pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies procesa dalībnieka paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka MSIA „Juka E" apelācijas sūdzība ir nepamatota.

[7] APL 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un pierādījumu novērtējumam.

[8] Atbilstoši Komerclikuma 221.panta pirmajai daļai sabiedrības izpildinstitūcija ir valde, kura vada un pārstāv sabiedrību. Saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 21.panta otro daļu administratoram pēc parādnieka pasludināšanas par maksātnespējīgu ir visas likumos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības un pilnvaras (..). Līdz ar to pārvaldes institūciju tiesības un pilnvaras līdz sabiedrības maksātnespējas pasludināšanai piemīt sabiedrības valdei.

No minētā izriet, ka tikai sabiedrības amatpersonām ir tiesības izlemt, vai pārsūdzēt attiecībā uz sabiedrību pieņemtu administratīvo aktu. Ja sabiedrības amatpersonas to nepārsūdz, tas stājas spēkā saskaņā ar Administratīvā procesa likumu.

Kā izriet no lietas materiāliem, VID Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas priekšnieces lēmums Nr.5054 tika pieņemts 2003.gada 30.jūnijā. Likumā noteiktajā kārtībā tas netika apstrīdēts. SIA „Juka E" par maksātnespējīgu pasludināta un administrators iecelts 2004.gada 7.jūnijā.

Saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 19.panta otro daļu administrators pārņem parādnieka mantu, dokumentāciju un zīmogu līdz maksātnespējas procesa izbeigšanai vai mierizlīguma noslēgšanai. Līdz ar to, administrators pārņem uzņēmumu tādu,

kāds tas ir uz pārņemšanas brīdi, tai skaitā arī tiesisko situāciju, kāda ir palikusi uz sabiedrības maksātnespējas brīdi.

Likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 69. – 71.pants paredz iespēju tiesai pēc administratora prasības atzīt par spēkā neesošiem parādnieka darījumus ar trešajām personām. Tulkojot attiecīgās tiesību normas secināms, ka tajās tiek paredzēta iespēja pie noteiktu apstākļu konstatēšanas atzīt par spēkā neesošiem civiltiesiskus darījumus. Savukārt VID Vidzemes reģionālās iestādes 2003.gada 30.jūnija lēmums pieņemts nodokļu jomā un tam, kā administratīvajam aktam ir paredzēta atsevišķa kārtība, kā tie stājas spēkā un ir apstrīdami.

Ņemot vērā minēto, likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 69. – 71.pants konkrētajā gadījumā nav piemērojams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Juka E" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 3.marta lēmuma Nr.3.1/5877 atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentam, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs	(paraksts)	V.Endzelis
Tiesneši	(paraksts)	U.Bērziņš
	(paraksts)	S.Liniņa

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis V.Endzelis
Rīgā, 2007.gada 23.maijā